

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 45 0 Ps 035651 19 Rev
Sarajevo, 17.05.2021. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Mirjane Dević, kao predsjednice vijeća, Gorana Nezirovića i Fatime Mrdović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja B.h. d.d. G., koga zastupa punomoćnik S. D., advokat iz Advokatskog društva M.C. d.o.o. S., protiv tuženog JKP „6. Mart“ d.o.o. G., ulica broj, koga zastupa punomoćnik E.M. advokat iz G., radi predaje u posjed i naknade, vrijednost spora 3.385.528,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Kantonalnog suda u Goraždu broj: 45 0 Ps 035651 19 Pž od 17.01.2019. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 17.05.2021. godine, donio je:

P R E S U D U

Revizija se djelimično uvažava, drugostepena presuda ukida u dijelu kojim je prvostepena presuda potvrđena u pogledu odluke o zahtjevu za predaju u posjed dijela nekretnine i opreme, sadržane u stavu prvom, alineja prva i druga izreke prvostepene presude, u pogledu odluke o naknadi za korišćenje jednog kрана A.S., jedne grube i jedne fine rešetke, sadržane u stavu prvom, alineja treća izreke prvostepene presude, kao i u pogledu odluke o troškovima parničnog postupka, sadržane u stavu drugom izreke prvostepene presude, i predmet u tom dijelu vraća drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

U preostalom dijelu revizija se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Goraždu broj: 45 0 Ps 035651 17 Ps od 22.11.2018. godine odlučeno je:

“I Odbija se tužbeni zahtjev tužitelja koji glasi:

Nalaže se tuženom JKP „6. Mart“ d.o.o. G. da tužiocu B.h. d.d. G.:

1. Preda u posjed dio nekretnine upisane pri zemljišno knjižnom uredu Općinskog suda u Goraždu, u zemljišno knjižni uložak broj, KO G. I, kao parcela broj, koju u naravi predstavlja ½ kaptaze, 2 pjeskolova, pumpnu stanicu sirove vode sa vertikalnim pumpama, 6 pješčanih filtera uz rijeku D., mašinsku halu sa mrežnim pumpama i podrumom u vodofilterskoj stanici, te bazen čiste vode zapremine od 3000 m³, do pregrade, ukupne korisne površine od m²;
2. Preda u posjed opremu pogona proizvodnje tehnološke vode ugradjenu u prethodno opisanu nekretninu i to: 1 rotofilter kapaciteta 6000 m³/h; 1 reaktor AISO4 6 m³; jednu posudu za AISO4; 2 mrežne pumpe, MP1 i MP 2, pojedinačnog kapaciteta Q=1500 m³/h; 2 elektromotora, mrežnih pumpi 1 i 2, N=285kW, n = 1475 o/min; dvije mrežne pumpe, MP4 i MP5, Q=275 m³/h, H=47 m; dva elektromotora, mrežnih pumpi MP 4 i MP5, N=250kW,

n=1450o/min, dvije pumpe sigurnosne vode, Q=100 m³/h, H=47 m; dva elektromotora pumpi sigurnosne vode, N=23 kW, n=1430 o/min; jednu duvaljku za vazduh AERZENER; jednu duvaljku za vazduh Simens-Schukert; jedan elektromotor duvaljke AERZENER; jednu pumpu sigurnosne vode, Q=250-290 m³/h; jedan elektromotor sigurnosne pumpe, N=47 kW, n=1450 o/min; jedan kran nad pjeskolovom Arsenije Spasić; jednu grubu rešetku; jednu finu rešetku; tri vertikalne pumpe, VP1, VP2 i VP3, Q=1500 m³/h;

3. Nadoknadi korist ostvarenom upotrebom imovine tužioca u ukupnom iznosu od 1.233.176,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počevši od dana podnošenja tužbe, pa sve do isplate, te da nadoknadi troškove ovog postupka, sve u roku od 30 dana, pod prijeljnom izvršenja

II Obavezuje se tužitelj da tuženom naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 3,725,00 KM u roku od 30 dana od dana dostavljanja”.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Goraždu broj: 45 0 Ps 035651 19 Pž od 17.01.2019. godine žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Protiv drugostepene presude reviziju je blagovremeno izjavio tužitelj i to zbog povrede odredaba parničnog postupka (kako bi to proizlazilo iz sadržaja revizije) i zbog pogrešne primjene materijalnog prava (kako je to izričito navedeno u reviziji), sa prijedlogom da se revizija usvoji i pobijana presuda preinači tako da se tužbeni zahtjev usvoji u cijelosti, uz obavezivanje tuženog na naknadu troškova cjelokupnog postupka, ili pobijana presuda ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Tuženi nije podnio odgovor na reviziju.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga navedenih u reviziji i po službenoj dužnosti u skladu sa odredbom člana 241. stav 1. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu ZPP), odlučeno je:

Revizija je djelimično osnovana.

Činjenična utvrđenja prvostepenog suda, relevantna za odluku o zahtjevu za predaju u posjed dijela sporne nekretnine, mogu se rezimirati na slijedeći način:

Privredno društvo U. H.I. A. djl. G.-V. donijelo je 12.06.2001. godine Plan reorganizacije, kojim je predloženo cijepanje preduzeća na pet novih pravnih subjekata, među kojima i B.h. d.o.o. G.-V. i F.p.v. d.o.o. V..

Imovina društva H.I. A. se, prema Planu reorganizacije, imala podijeliti na pet cjelina. F.p.v. d.o.o. V. pripala je, između ostalog, polovina kaptažnog vodozahvata u rijeci D. (desna strana), dva pjeskolova (desna, gledano od objekta ka D.), novoizgrađeni dio pumpne stanice za vertikalne pumpe u objektu 202A, četiri pješćana filtera u objektu 202 (prva do ulaza), postojeći dolazni kanal sirove vode sa hidrauličnim skokom u objektu 202, dio bazena čiste vode ispod pješćanog filtera zapremine 1500 m² u objektu 202, prostor novih mrežnih pumpi u objektu 202 prizemno i u podrumu, postojeći prostor remize, separacija ulja i bunkera u objektu 202, polovina zemljišta pod objektom vodozahvata i oko vodozahvata na parceli k.č. broj u ukupnoj površini od m².

¹ „Službene novine F BiH“ broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

Dio imovine koji je podjelom pripao tužitelju B.h. d.o.o. V. označen je kao objekti tehnološke vode i to polovina kaptaže, dva pjeskolova, pumpna stanica sirove vode sa starim vertikalnim pumpama, dinamički taložnik, šest pješčanih filtera računajući uz D., mašinska hala sa starim mrežnim pumpama i podrumom u vodofilterskoj stanici, bazen čiste vode zapremine 3000 m³ do pregrade, polovina zemljišta parcele k.č. br. površine od m².

Agencija F BiH je 27.05.2003. godine B.-p. kantonu G. (u daljem tekstu: BPK) dostavila mišljenje o privatizaciji društva H.I. A. G. i kao njegove pravne sljednike predložila tri subjekta i to B. h. d.o.o. G., M. h. d.o.o. G. i G. d.o.o. G.

F.v. d.o.o. G. nije privatizovana u postupku privatizacije.

Skupština BPK G. je 14.10.2004. godine donijela odluku o pripajanju privrednog društva F.v. Javnom komunalnom preduzeću 6. Mart G. (tuženi).

Imovinu koja je u postupku reorganizacije pripala F.v. a služi za vodosnadbijevanje, BPK G. je, odlukom Skupštine od 28.12.2004. godine, ustupio na upravljanje i korištenje tuženom JKP „6. Mart“ G. U navedenoj odluci je, između ostalog, navedeno da vodoprivredni objekti, koji se ustupaju na upravljanje i korištenje i nalaze se u popisnim listama od 31.12.2003. godine, ostaju u vlasništvu BPK G. Dana 31.03.2005. godine Skupština BPK G je donijela odluku da se imovina F.v. koja nije u funkciji vodosnadbijevanja, prenosi u vlasništvo tuženog.

Privredno društvo JKP „6. Mart“ d.o.o. G. upisano je u Registar poslovnih subjekata sa djelatnošću sakupljanja, pročišćavanja i snadbijevanja vodom.

Objekti u funkciji proizvodnje tehnološke vode su van upotrebe od 1992. godine, a njihova korisna površina iznosi m². Usljed neodržavanja objekta u funkciji proizvodnje tehnološke vode došlo je do njegovih značajnih oštećenja, jer na dijelu objekta pješčanih filtera nedostaje krovo pokrivač i dio krovne konstrukcije, a fasade objekta su djelimično oštećene.

Krug F.v. ograđen je u skladu sa standardima koji važe za vodozaštitnu zonu, pri čemu se i objekat koji je služio za proizvodnju tehnološke vode također nalazi u prvoj zaštitnoj zoni.

Općinski sud u Goraždu je dana 14.02.2013. godine donio rješenje o uspostavljanju zemljišno-knjižnog uloška broj k.o. G. I, kojim je formirana parcela k.č. br. zv. F.v. ukupne površine od m², po kulturi fabrika površine m² i fabrički krug površine m², čiji su suvlasnici tužitelj i BPK G. sa suvlasničkim udjelima od po ½.

Predmetna nekretnina je u cijelosti u posjedu tuženog, ograđena je i obezbijedena u smislu onemogućavanja u pristupu dijelu nekretnine koji je u funkciji korištenja postrojenja za proizvodnju pitke vode, shodno Elaboratu zaštitnih mjera i određivanja zone sanitarne zaštite vodozahvata V.-G.

U iznesenoj činjeničnoj i pravnoj situaciji prvostepeni sud je odbio zahtjev za predaju u posjed dijela nekretnine k.č. broj, bliže opisano u izreci presude, na osnovu slijedećih zaključaka:

- da je dio nekretnine u suvlasništvu, čiju predaju traži tužilac, određen jednim dijelom tehnološkim postupkom kojim služi, ali ne i prostorno u cijelosti, odnosno položajem u odnosu na nekretninu u cjelini;

- da dio predmetne nekretnine označen u z.k. ulošku kao F. u površini od m², u kojoj se odvija tehnološki proces, čini manji dio nekretnine u suvlasništvu, tako da je nejasno koji dio ostatka nekretnine je u funkciji tehnološkog procesa, te da time

predstavlja dio nekretnine koji pripada tužitelju, odnosno drugom suvlasniku, koji nije stranka u postupku;

- da postavljeni zahtjev, dakle, ne individualizira nepokretnost odnosno njezin dio koji je predmet zahtjeva za predaju, pa da je stoga tužbeni zahtjev neprovodiv;
- da je u okolnostima konkretnog slučaja zahtjev za predaju dijela predmetne nekretnine moguće istaći tek nakon potpunog individualiziranja suvlasničkog udjela u postupku diobe nekretnine u suvlasništvu (članovi 37., 38. i 39., odnosno članovi 28. i 32. Zakona o stvarnim pravima F BiH²).

Drugostepeni sud je prihvatio kao potpune i pravilne činjenične i pravne zaključke prvostepenog suda.

Osnovano revident prigovara u reviziji da je drugostepena presuda, u pogledu odluke o zahtjevu za predaju dijela nekretnine, zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 231. ZPP, kroz navode da se prilikom donošenja svoje odluke drugostepeni sud „praktično nije ni osvrnuo na navode iz žalbe, niti je prvostepenu presudu analizirao u smislu navoda iz žalbe...“, već je „praktično citirao prvostepenu presudu...“.

U žalbi protiv prvostepene presude tužitelj je, između ostalog, naveo i slijedeće prigovore, koje ponavlja i u svojoj reviziji:

- da je prvostepeni sud utvrdio kao nesporno pravo suvlasništva tužitelja nad predmetnom nekretninom, ali da se istovremeno upustio u razmatranje pitanja podjele imovine, tumačeći potpuno pogrešno pravo suvlasništva tužitelja, zasnivajući svoje zaključke na pogrešnom shvatanju podjele imovine u postupku privatizacije, umjesto na zemljišnoknjižnom stanju;
- da se pitanje podjele nepokretne imovine u skladu sa funkcionalnim kriterijima, na koje se sud poziva, može posmatrati samo u smislu međusobnog dogovora suvlasnika o načinu vršenja posjeda;
- da prvostepeni sud nije pojasnio na čemu zasniva svoje shvatanje da je tehnološki proces nadređen upisanom pravo suvlasništva;
- da predmet raspravljanja nije obim prava suvlasništva tužitelja već povrat posjeda na nekretnini koju bespravno u posjedu drži tuženi;
- da prvostepeni sud svoju odluku, između ostalog, opravdava i prirodom objekta, pozivajući se na Elaborat koji je usvojio sam tuženi, kao opravdan razlog oduzimanja posjeda tužitelju, kao suvlasniku;
- da je tužbeni zahtjev određen i identifikovan prilikom uviđaja na licu mjesta, uz sudjelovanje vještaka, koji su tu činjenicu potvrdili;
- da se prvostepeni sud, umjesto na odredbe članova 28., 36., 126. i 130. Zakona o stvarnim pravima F BiH, pozvao na odredbe članova 37. i 38. istog zakona, iako se tužbeni zahtjev ne zasniva na tim zakonskim odredbama.

Ovaj sud ocjenjuje da su izneseni žalbeni navodi tužitelja od odlučnog značaja za ocjenu zakonitosti i pravilnosti prvostepene odluke, odnosno za pravilnu primjenu materijalnog prava sa aspekta predmeta spora.

² „Službene novine F BiH“ broj: 66/13

Naime, suvlasništvo je opšta vlast na cijeloj stvari svakog od suvlasnika, ali svedena na idealni dio koji mu pripada, tako da svi suvlasnici sa svojim suvlasničkim dijelovima imaju onoliko prava koliko ima isključivi vlasnik stvari (članovi 25. i 26. Zakona o stvarnim pravima). Suvlasnik ima pravo da stvar posjeduje i da se njome koristi srazmjerno svom idealnom dijelu, te ima pravo na suposjed stvari (članovi 27. i 28. Zakona o stvarnim pravima). Suvlasnik može tražiti i da mu treće lice preda u posjed dio suvlasničke stvari.

Sistem vlasničko-pravne zaštite i sva pravila koja u tom pogledu važe, odnose se i na suvlasnike (članovi 126. do 132. u vezi sa članom 133. Zakona o stvarnim pravima). Shodno tome, svaki suvlasnik ima pravo da od trećih lica traži predaju u posjed ili suposjed dio suvlasničke stvari ili cijelu stvar u suvlasništvu, ako se time ne dira u odnose među suvlasnicima i ne vrijeđaju suvlasnička prava ostalih suvlasnika te stvari.

Stoga je pravno neprihvatljivo, kako to pravilno ukazuje i revident, vlasničko-pravnu zaštitu suvlasnika prema trećem licu, odnosno njegov zahtjev za predaju dijela nekretnine u posjed (što uključuje i suposjed), uslovljavati prethodnim provođenjem postupka razvrnuća suvlasništva (diobe stvari u suvlasništvu). Ni funkcionalni odnosno tehnološki proces proizvodnje, uz sve specifičnosti konkretnog slučaja, ne mogu negirati upisano pravo suvlasništva tužitelja na predmetnoj nekretnini. Samo u slučaju, da je bez obzira na upisano suvlasništvo, faktički izvršena dioba nekretnine, treba zaključiti da suvlasnička zajednica ne egzistira te da vlasnik određenog realnog dijela ne može istovremeno biti i suvlasnik idealnog dijela cijele nekretnine, ali takav pravni zaključak nižestepeni sudovi, za sada, nisu izveli.

Prilikom uviđaja na licu mjesta od 12.04.2018. godine, koji je proveden uz sudjelovanje vještaka, konstatovano je da su nekretnine koje su predmet tužbenog zahtjeva fizički odvojene od nekretnina koje tuženi koristi u vršenju djelatnosti proizvodnje pitke vode, dok je na glavnoj raspravi od 03.09.2018. godine vještak građevinske struke naveo da je veći dio predmetnog objekta na licu mjesta faktički podijeljen. Stoga se za sada ne može prihvatiti pravilnim zaključak nižestepeni sudova da ovaj dio tužbenog zahtjeva nije u dovoljnoj mjeri individualiziran.

Kako je drugostepeni sud u obrazloženju svoje presude propustio ocijeniti žalbene navode to je na taj način, nepravilno primjenjujući odredbu člana 231. ZPP, počinio povredu odredaba parničnog postupka koja je bila od uticaja na donošenje zakonite i pravilne odluke. Pravo na obrazloženje sudske odluke i prema praksi Evropskog Suda predstavlja element prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu osnovnih ljudskih prava i sloboda, jer se time omogućava provjera da li je provedeno suđenje bilo pravično i omogućava stranci da na osnovu obrazloženja sazna razloge odluke i na osnovu toga adekvatno instruiira svoje pravne lijekove.

Odluku o odbijanju zahtjeva za predaju u posjed pokretnih stvari-opreme prvostepeni sud je donio primjenom pravila o teretu dokazivanja iz člana 126. ZPP, zaključivši da tužitelj tokom postupka nije na nesumnjiv način dokazao da je na spornim pokretnim stvarima stekao pravo vlasništva, bilo reorganizacijom preduzeća U. H.I. A. ili po nekom drugom pravnom osnovu, navodeći u bitnom slijedeće:

- da je oprema, odnosno pokretne stvari koje su predmet zahtjeva, identifikovana na predmetnoj nekretnini prilikom uviđaja, te da je vještak mašinske struke utvrdio da ista, u pretežnom dijelu, nije u proizvodnom procesu tuženog;

- da se iz akta o podjeli preduzeća U. H.I. A. ne može sa sigurnošću zaključiti da je sporna oprema, prilikom podjele, pripala u vlasništvo tužitelju;
- da na osnovu Plana reorganizacije nije bilo moguće zaključiti da li navedene pokretne stvari spadaju u opremu koja se koristi u postupku proizvodnje tehnološke vode;
- da se na osnovu popisne liste sa stanjem na dan 31.12.2003. godine ne može sa sigurnošću utvrditi da sporna oprema predstavlja vlasništvo tužitelja;
- da do tačnih podataka o opremi koja je pripala tužitelju nije moguće doći ni na osnovu Nalaza i stručnog mišljenja vještaka od 03.09.2001. godine, datog za potrebe predmeta tog suda broj R253/2001, u kojem je izvršena procjena objekata proizvodnje tehnološke vode;
- da navedeni nalaz sadrži kao prilog i dokument označen kao popisne liste H.I. A. V., koji sadrži popis sredstava tog subjekta na crpnoj stanici industrijske vode-objekti 202, 202a i 202b, ali da navedeni dokument nema sadržinu popisne liste stalnih sredstava, niti je isti datiran i ovjeren;
- da tužitelj potražuje, shodno svojim popisnim listama, i fine rešetke, grube rešetke te mehaničku dizalicu-kran, ali da je prilikom uviđaja na licu mjesta utvrđeno da ta sredstva tuženi koristi u proizvodnji pitke vode.

Osnovano se u reviziji ukazuje da je drugostepeni sud, povodom navedenog tužbenog zahtjeva, propustio sankcionisati nepravilnu primjenu odredbu članova 8. i 125. ZPP od strane prvostepenog suda, pa da je stoga i drugostepena presuda rezultat navedenih povreda odredaba parničnog postupka.

Prema odredbi člana 126. ZPP, kada sud na osnovu ocjene izvedenih dokaza ne može sa sigurnošću utvrditi koju činjenicu, o postojanju te činjenice treba zaključiti primjenom pravila o teretu dokazivanja.

Međutim, ukoliko sud ne izvrši pravilnu ocjenu izvedenih dokaza, tada nije ovlašten odbiti tužbeni zahtjev pozivajući se na pravilo o teretu dokazivanja iz člana 126. ZPP.

Revident osnovano dovodi u pitanje pravilnost zaključaka nižestepenih sudova da se na osnovu ocjene izvedenih dokaza, u smislu člana 8. ZPP, nisu sa sigurnošću mogle utvrditi odlučne činjenice u pogledu tužbenog zahtjeva za predaju u posjed pokretnih stvari, uslijed čega je o njihovom postojanju zaključak izveden primjenom pravila o teretu dokazivanja.

U konkretnom slučaju prvostepeni sud je, između ostalih, proveo i dokaze uvidom u Plan reorganizacije od 12.06.2001. godine, popisne liste tužitelja sa stanjem na dan 31.12.2003. godine, nalaz i mišljenje vještaka S.S., Đ.H. i B.R. od 03.09.2001. godine, datog za potrebe predmeta tog suda broj R 253/2001, popisne liste HI A. saslušao vještaka mašinske struke M.F., koji je naveo da je na licu mjesta, uz sudjelovanje stranaka, identifikovao spornu opremu, te saslušao zakonske zastupnike stranaka i svjedoka Đ. M

Prvostepeni sud je propustio cjelovito ocijeniti sve te dokaze pojedinačno i u njihovoj sveukupnosti, te nije naveo uvjerljive i pravilne razloge zbog čega dokaze koje je proveo smatra neuvjerljivim i nepodobnim za utvrđenje postojanja činjenica na kojima je tužitelj zasnivao svoj zahtjev za predaju pokretnih stvari. Ovo tim više što i iz navoda samog zakonskog zastupnika tuženog ne proizilazi da isti osporava vlasništvo tužitelja na

pokretnim stvarima, identifikovanim od strane mjerodavnog vještaka, kako to pravilno ukazuje revident u reviziji.

Svođenje zaključka drugostepenog suda o neosnovanosti ovog dijela tužbenog zahtjeva samo na obrazloženje da je prvostepeni sud primjenom pravila o teretu dokazivanja uzeo da tvrdnje tužitelja, na koje se pozvao tokom postupka, nisu utvrđene u mjeri izvjesnosti, ne pruža, za sada, neophodnu osnovu za kontrolu pravilnosti odluke nižestepenih sudova o navedenom dijelu tužbenog zahtjeva.

Tužbeni zahtjev za naknadu koristi ostvarene upotrebom nepokretne i nepokretne imovine tužioca u ukupnom iznosu od 1.233.176,00 KM prvostepeni sud je odbio primjenom pravila o teretu dokazivanja iz člana 126. ZPP.

Prema nalazu i mišljenju vještaka finansijske struke zakupnina za 1962 m² korisne površine, za period od 25.04.2003. godine do juna 2018. godine, iznosila bi ukupno 535.626,00 KM, dok bi korist ostvarena od korištenja pokretne imovine tužitelja, za isti vremenski period, putem obračuna amortizacije opreme za vodosnabdjevanje, iznosila 696.400,00 KM, a amortizacija namještaja 1.150,00 KM, što bi ukupno iznosilo 697.550,00 KM (535.626,00 + 697.550,00 = 1.233.176,00 KM).

Odluku o navedenom dijelu tužbenog zahtjeva prvostepeni sud je zasnovao na slijedećim činjeničnim i pravnim zaključcima:

- da je na tužitelju bio teret dokazivanja činjenice umanjena njegove imovine i sticanja-uvećanja imovine na strani tuženog;
- da tuženi nije koristio dio nekretnine u suvlasništvu tužitelja, koji je prema Planu reorganizacije U. H.I A. pripao tužitelju;
- da se taj dio nekretnine ne koristi u proizvodnji pitke vode koju vrši tuženi te da je taj dio nekretnine, koji je u funkciji proizvodnje tehnološke vode, devastiran i potpuno van funkcije od 1992. godine;
- da tužitelj nije dokazao da je tuženi koristio dio nekretnine tužitelja u obavljanju svoje djelatnosti, odnosno da nije dokazao da je u skladu sa odredbom člana 210 ZOO na strani tuženog došlo do sticanja bez osnova u visini neplaćene zakupnine;
- da tuženi ne koristi pokretne stvari navedene u konačno opredjeljenom tužbenom zahtjevu, izuzev jednog krana nad pjeskolovom, jedne grube rešetke i jedne fine rešetke;
- da je u periodu od 1996. godine do 2004. godine realizovan program nabavke nove opreme koja se odnosi na proizvodnju vode za piće, odnosno da je stara oprema zamijenjena novom opremom, koja je nabavljena sredstvima BPK G.;
- da tužitelj nije dokazao na koji način iznos obračunate amortizacije pokretnih stvari predstavlja uvećanje imovine tuženog, odnosno sticanje bez osnova;
- da tužitelj u toku postupku nije na nesumnjiv način dokazao ni svoje pravo vlasništva na spornim pokretnim stvarima.

Tokom postupka, kao i u svojoj reviziji, tužitelj navodi da zahtjev za isplatu naknade koristi, koju je tuženi ostvario upotrebom njegove nepokretne i pokretne imovine, zasniva na odredbi člana 219. ZOO.

Prema navedenoj zakonskoj odredbi, za osobu koja tuđu stvar upotrebljava u svoju korist proizilazi obaveza da naknadi imaocu stvari korist koju je imao od upotrebe stvari, nezavisno od prava na naknadu štete ili u odsustvu štete.

U skladu sa odredbom člana 219. ZOO vlasnik ima samo pravo na naknadu one vrijednosti koju predstavlja upotreba nekretnine u proizvodnji ili prema njenoj namjeni, a to može biti i iznos zakupnine.

Pravilno su nižestepeni sudovi odbili zahtjev za naknadu koristi ostvarene upotrebom nepokretne imovine tužitelja, u ukupnom iznosu od 535.626,00 KM, jer su pravilnom ocjenom svih izvedenih dokaza utvrdili da tuženi tu nepokretnu imovinu nije koristio odnosno upotrijebio u svoju korist. Posjed tuženog na dijelu predmetne nekretnine posljedica je specifičnih okolnosti predmetnog slučaja, odnosno činjenice da on u drugom dijelu objekata vrši proizvodnju pitke vode, kao i posljedica nužne zaštite i obezbjeđenje vodozaštitne zone, u kojoj se nalazi i dio objekta čiju predaju zahtijeva tužitelj, koji je služio za proizvodnju tehnološke vode.

Nakon stupanja na snagu Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima³, pojavila se potreba da sudska praksa razriješi pitanje tumačenja i primjene (konkurencije) odredbe člana 219. ZOO i odredbi članova 38. i 39. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima, koje regulišu prava vlasnika-neposjednika na naknadu za korištenje njegove stvari prema posjedniku-nevlasniku.

Na savjetovanju građanskih i građansko-privrednih odjeljenja Saveznog suda, republičkih i pokrajinskih vrhovnih sudova i Vrhovnog vojnog suda, održanom 13. i 14. juna 1984. godine, zauzet je stav da se pod upotrebom tuđe stvari u smislu člana 219. ZOO podrazumijeva takvo korišćenje stvari pri kome se ona pretvara u nešto drugo ili prestaje da postoji te da je korist ostvarenu takvom upotrebom stvari dužan naknaditi imaoocu stvari i savjestan sticalac, a da korišćenje tuđe stvari u smislu člana 38. stav 2. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima podrazumijeva upotrebu pri kojoj identitet stvari ostaje očuvan uz moguće smanjenje vrijednosti zbog upotrebe, pri čemu savjesni držalac odnosno sticalac nije dužan da plati naknadu za takvo korišćenje stvari za vrijeme dok je bio savjestan.

Pod „ubranim plodovima“, odnosno „koristi“ koje je posjednik imao podrazumijeva se i zakupnina koju bi bio dužan platiti za upotrebu stvari.

Okolnost da su nižestepeni sudovi u konkretnom slučaju o zahtjevu za naknadu zbog upotrebe nepokretne stvari odlučili primjenom odredbe člana 210., kojom je uređen pravni institut „sticanje bez osnove“, ne može, sama po sebi, revidenta dovesti u povoljniju poziciju jer je tužbeni zahtjev neosnovan i kada se na utvrđeno činjenično stanje pravilno primijeni materijalno pravo, odnosno odredbe članova 129. stav 2. i 130. stav 2. Zakona o stvarnim pravima, koje po svojoj sadržini odgovaraju odredbama članova 38. stav 2. i 39. stav 2. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima, jer je u postupku utvrđeno da tuženi ne koristi odnosno ne upotrebljava u svoju korist dio nekretnine čiji povrat zahtijeva tužitelj.

Iz istih razloga neosnovan je i zahtjev za naknadu za korišćenje opreme odnosno pokretne imovine (izuzev u pogledu odluke o naknadi za korištenje jednog krana „Arsenije Spasić“, jedne grube i jedne fine rešetke), i pod pretpostavkom da je tužitelj njen vlasnik, jer je tokom postupka utvrđeno da tuženi predmetnu opremu nije koristio, odnosno upotrebljavao u vremenskom periodu na koji se odnosi tužbeni zahtjev.

³ „Službeni list SFRJ“ broj: 6/80

Pored toga, dio zatečenih pokretnih stvari je potpuno van upotrebe ili je zamijenjen novom opremom, a drugi dio uopšte nije zatečen prilikom uviđaja, kako to proizilazi i iz nalaza i mišljenja vještaka mašinske struke. Pri tome treba naglasiti i da iz obrazloženja rješenja Općinskog suda u Goraždu broj P 90/03 od 11.07.2003. godine, kojim je tužitelju određena privremena mjera zabrane da vrši rasprodaju imovine stečene u postupku privatizacije, proizilazi da je tužitelj u periodu koji prethodi donošenju tog rješenja vršio rasprodaju svoje opreme stečene u postupku privatizacije.

Pretpostavke sticanja bez osnova su povećanje imovine na strani dužnika, kao obogaćenog lica, umanjnje imovine na strani povjerioca, kao osiromašenog lica, uzročna veza između obogaćenja i osiromašenja te nepostojanje valjanog pravnog osnova sticanja imovine.

U konkretnom slučaju tužitelj tvrdi da je bio lišen posjeda svoje pokretne imovine i postavlja tužbeni zahtjev za naknadu zbog njenog korištenja u visini amortizacije te pokretne imovine. Takav zahtjev nije osnovan sa naslova sticanja bez osnova u smislu člana 210. u vezi sa članom 219. ZOO, jer nije ispunjena pretpostavka postojanja obogaćenja na strani tuženog u visini amortizacije, već bi se takav zahtjev mogao tretirati kao zahtjev za naknadu obične štete zbog umanjenja vrijednosti imovine.

Kako amortizacija predstavlja umanjnje vrijednosti pokretnih stvari uslijed njihove redovne upotrebe, zahtjev je neosnovan kako zbog utvrđene činjenice da tuženi te pokretne stvari nije koristio odnosno upotrebljavao, tako i zbog toga što bi ona nastala i da je tužitelj koristio svoje pokretne stvari. Ako bi se radilo o slučaju obične štete (umanjnje imovine), osnovi za naknadu ove štete ima mjesta samo u slučaju deliktne odgovornosti tuženog, koju tužitelj nije dokazao u ovoj pravnoj stvari.

Najzad, treba reći da bi tužbeni zahtjev za naknadu koristi u svakom slučaju bio neosnovan za period od 25.04.2003. godine do 08.01.2018. godine, kada je tužba dostavljena tuženom, i sa stanovišta odredbe člana 129. stav 2. Zakona o stvarnim pravima, prema kojoj savjestan posjednik ne odgovara za pogoršanje i propast stvari koji su nastali za vrijeme njegovog savjesnog posjeda, niti je dužan dati naknadu za upotrebu i korist koju je imao od stvari. Naime, savjestan posjednik postaje nesavjestan od dostavljanja tužbe, ako sud usvoji tužbeni zahtjev, a vlasnik ima pravo da dokazuje da je savjestan posjednik postao nesavjestan i ranije (član 129. stav 7. Zakona o stvarnim pravima). Savjesnost posjeda se pretpostavlja (član 326. stav 2. Zakona o stvarnim pravima), a iz činjeničnih utvrđenja nižestepnih sudova ne proizilazi da je tužitelj dokazao da je tuženi postao nesavjestan posjednik prije momenta dostavljanja tužbe, tako da bi tužbeni zahtjev za naknadu koristi zbog upotrebe tuđe stvari bio neosnovan za period od 25.04.2003. godine do 08.01.2018. godine.

Kako iz utvrđenja nižestepnih sudova proizilazi da je tuženi u svojoj proizvodnji koristio jedan kran A.S. jednu grubu i jednu finu rešetku, o zahtjevu za naknadu zbog korišćenja navedenih pokretnih stvari odlučit će se u ponovnom postupku, zavisno o osnovanosti zahtjeva tužitelja za predaju navedenih pokretnih stvari i ispunjenja zakonskih pretpostavki propisanih odredbama članova 129. stav 2. i 130. stav 2. i 3. Zakona o stvarnim pravima.

Suprotno prigovoru revidenta, pravilno je prvostepeni sud primijenio odredbu člana 57. stav 4. ZPP kada na glavnoj raspravi nije dopustio preinaku tužbe isticanjem drugih

zahtjeva uz postojeće, jer tuženi u konkretnom slučaju nije bio u mogućnosti raspravljati po preinačenoj tužbi bez odgode glavne rasprave.

Na osnovu svega izloženog valjalo je primjenom člana 249. stav 1. ZPP odlučiti kako je to bliže navedeno u stavu prvom izreke ove revizijske odluke, dok je primjenom odredbe člana 248. ZPP odlučeno kao u stavu drugom izreke ove revizijske odluke.

U ponovnom postupku drugostepeni sud će otkloniti povrede odredaba parničnog postupka na koje mu je ukazano ovom revizijskom odlukom te nakon toga donijeti novu i na zakonu zasnovanu odluku, imajući u vidu stavove ovog revizijskog suda o odredbama materijalnog prava relevantnim sa aspekta predmeta spora.

Ukidanje odluke o glavnoj stvari povlači i ukidanje odluke o troškovima parničnog postupka, o kojima će sud ponovo odlučiti uz odluku o glavnoj stvari, imajući u vidu troškove ranijeg i novog postupka, kao i troškove po reviziji (član 397. stav 3. ZPP).

Predsjednica vijeća
Mirjana Dević, s.r.